

PERSDOSSIER

Lucas Van der Vegt, Lucie Plasschaert, Jesse Vandamme, Louise Bergez, Joeri Happel / credit: Michiel Devijver

GRUIS / AAN DE TWIJFEL

JESSE VANDAMME & WERKTONEEL / NTGENT

VANAF 21/04/2023 @ NTGENT ARCA

NTGent

Op zoek naar radicale waanzinnigheid, razen de spelers van Werktoneel door het oeuvre van de Nederlandse auteur Willem Frederik Hermans.

In *Gruis / aan de twijfel* droomt Sita ervan een kinderboek te schrijven, met in de hoofdrol Beertje Bombazijn. Maar veel meer dan enkele korte versjes pent ze niet neer. Beslommeringen in het leven van haar dochter Parel en haar man Clemens houden haar weg van de typemachine. Ze verdrinkt in de stemmen van haar bonte buurtbewoners, haar eigen gedachten, en de radio die onophoudelijk blijft spelen op de achtergrond.

Na *Solipsists* (2022) zet het Werktoneel, dat zijn KASK-alumni Jesse Vandamme, Louise Bergez, Lucas Van der Vegt, Joeri Happel en Lucie Plasschaert, hun onderzoek naar menselijk isolement voort. Waar bij *Solipsists* het individuele bewustzijn in zijn verregaande subjectiviteit primeerde, heet het jonge, hypergetalenteerde theatercollectief ons nu welkom in het nihilistische universum van auteur Willem Frederik Hermans, bevolkt met figuren die samen zin proberen te geven aan de dagelijkse banaliteit, aan de werkelijkheid die een nauwelijks te vatten chaos geworden is.

"GA KIJKEN WANT DEZE HYPERGETALENTEERDE GROEP VAT ALS GEEN ANDER DE VERLAMMING EN ISOLATIE VAN ONZE TIJD"

--- [DE STANDAARD](#) OVER 'GRUIS/ AAN DE TWIJFEL'

Toen de gevierde auteur Willem Frederik Hermans in 1981 zijn roman *Uit Talloos Veel Miljoenen* uitbracht, waren de meeste kritieken negatief. Het vervolg op *Onder Professoren* werd erg lauw ontvangen door de critici. Dik veertig jaar later trekt Werktoneel zich daar niets van aan. In hun nieuwe voorstelling wekken de vijf jonge makers de wrange en hilarische roman weergaloos tot leven. Als tegengif voor ratio, maken zij de waanzin voelbaar en tonen ze dat de wereld enkel vanuit een manische geestestoestand benaderd kan worden.

Gedragen door een soundscape gebaseerd op de ijdele radioprogramma's die op eenzame uren de ether opvullen, vormt *Gruis / aan de twijfel* een antidotum voor onze zelfverklaarde transparante en positieve samenleving en biedt het een kritiek op het krampachtige vooruitgangsoptimisme.

WIE IS WERKTONEEL?

WERKTONEEL is een collectief dat bestaat uit vijf jonge makers die samen afstudeerden aan KASK Conservatorium in Gent. Lucie Plasschaert, Louise Bergez, Lucas Van der Vegt en Joeri Happel zijn de spelers, Jesse Vandamme regisseert, al loopt die taakverdeling regelmatig door elkaar. In elk geval pakt de mosterd van in het begin. Hun "[even duistere als grappige](#)" afstudeerproject [Giants](#) (De Standaard ****) was in 2021 meteen te zien op Theater aan Zee.

Wat de leden van Werktoneel onder meer verbindt, is hun liefde voor elkaar en voor een totale overgave, zowel in de voorbereiding als op het podium. "De functie van een acteur is niet iets vertolken wat ik heb voorbereid. Ik wil dat de speler altijd onvervangbaar is. Dat het materiaal in het lijf zit van degene die het speelt", zegt Vandamme.

Eerder waren van Jesse Vandamme & Werktoneel al met [Scènes](#) en [Solipsists](#) te zien bij NTGent. [Solipsists](#) (opgevoerd tijdens de eerste editie van het nieuwe GIF-festival in januari 2022) werd enthousiast onthaald als "[een reeks overdonderende solo's](#)" (Pzazz) en was de eerste NTGent-productie van Werktoneel. Voor *Gruis / Aan de twijfel* begraaft Werktoneel zich in het nihilistische oeuvre van Willem Frederik Hermans, de controversiële maar gevierde Nederlandse topauteur.

"Werktoneel staat met twee voeten in de oude en prachtige traditie van acteur-gebaseerd theater", zegt **Milo Rau, artistiek leider van NTGent**. "Een theater vol intelligentie, vormelijke eenvoud, energie, eerlijkheid en fun. Werktoneel transporteert deze traditie naar de toekomst. Opgeleid in het Gentse KASK zijn deze makers een glorieus deel van de Young Gods die NTGent ondersteunt. De nieuwe Vlaamse golf, klaar om uit te vliegen."

BEKIJK HIER [DE TEASER VAN 'GRUIS / AAN DE TWIJFEL'](#)

CAST

spel & creatie

[Louise Bergez](#), [Joeri Happel](#), [Lucie Plasschaert](#), [Lucas Van der Vegt](#)

regie & concept

[Jesse Vandamme](#)

dramaturgie

Kaatje De Geest

decorontwerp

Chloé Wasselin

lichtontwerp

Dennis Diels

geluidsontwerp & muziek

Laurens Mannaerts

advies

Laurens Aneca

productieleiding

Jeroen Vanluyten

technische productieleiding

Chris Vanneste

DATA

- ✓ 21, 25, 26, 27, 29 & 30/04 – NTGENT ARCA
- ✓ 3, 4, 5 & 6/05 – NTGENT ARCA
- ✓ 31/05 & 01/06 – BRUSSEL (KVS BOX)
- ✓ 25/11 – NTGENT ARCA
- ✓ 29/11 – ROTTERDAM (SCHOUWBURG)
- ✓ ... *

* De tournee van 'Gruis / Aan de twijfel' door Vlaanderen en Nederland loopt verder in het seizoen 23-24. De verkoop loopt nog volop.

“LANG GELEDEN GAF JAN DECORTE ME HET ADVIES OM DE RECENSIE VAN EEN GOEDE VOORSTELLING TE BEPERKEN TOT TWEE GROOT EN VET GEDRUKTE WOORDEN EN EEN UITROEPTEKEN: 'GA KIJKEN!'. NA DE VOORSTELLING DIE LUCIE PLASSCHAERT, JOERI HAPPEL, JESSE VANDAMME EN LAURENS ANECA BEDACHTEN OP BASIS VAN SCÈNES UIT DE ROEMRUCHE TV-SERIE 'SCÈNES UIT EEN HUWELIJK' VAN INGMAR BERGMAN (1973) VOELDE IK DE AANDRANG OM HET DAAR INDERDAAD BIJ TE HOUDEN. HET BALDADIG SPELPLEZIER VAN PLASSCHAERT EN HAPPEL VALT MOEILIJK IN WOORDEN TE VATTEN (...) HEERLIJK”

--- PIETER T'JONCK (PZAZZ) OVER 'SCÈNES'

“ZIJN BOEKEN HEBBEN EEN RARE SPOKENDE KWALITEIT ZODAT JE DE WERELD PLOTS UIT DE OGEN VAN DE FIGUREN UIT HERMANS VERHALEN BEGINT TE ZIEN. JE INTERPRETEERT DE WERELD HELEMAAL ANDERS. ALS JE HERMANS LEEST, BEGRIJP JE HOE HET KAN GEBEUREN DAT JE PLOTS OP HET PUNT STAAT IEMAND TE VERMOORDEN”

--- JESSE VANDAMME OVER HET WERK VAN WILLEM FREDERIK HERMANS

“GA KIJKEN WANT DEZE HYPERGETALENTEERDE GROEP JONGE SPELERS LAAFT ZICH AAN HET NIHILISTISCHE OEUVRE VAN WILLEM FREDERIK HERMANS. ALS GEEN ANDER WETEN ZE DE VERLAMMING EN ISOLATIE VAN ONZE TIJD TE VATTEN”

--- DE STANDAARD OVER 'GRUIS / AAN DE TWIJFEL'

BIOGRAFIEËN

JESSE VANDAMME (°1996) is regisseur, schrijver, maker en geluidskunstenaar. Hij studeerde Performance aan de Toneelacademie in Maastricht en Drama aan het Gentse KASK. Tijdens zijn studies werkte hij als schrijver, co-regisseur en muzikant mee aan de voorstelling *Überdramatik* bij theater Frascati en als inside eye (tekst- en spelbegeleiding) aan de voorstelling *New Skin* van Hannah de Meyer.

Hij richtte samen met Lucas Van der Vegt, Joeri Happel, Louise Bergez, Lucie Plasschaert en Laurens Aneca het Werktoneel op en regisseerde er 7 solo's, *Scènes*, *Giants* en *Solipsists*, een reeks van drie overdonderende solo's die in 2022 in première ging bij NTGent. Binnen het Werktoneel hanteert hij een auteursregie die dicht bij het kunstenaarschap van de spelers blijft: elke acteur spreekt zijn eigen performatieve taal.

Bij Camping Sunset was Vandamme in 2020 coach van de film *Happiness* en in 2021 van het derde deel van *Ten Oorlog*. Verschillende van zijn voorstellingen waren te zien op de festivals Love At First Sight en Theater Aan Zee.

Jesse maakt de komende jaren werk van een album, verschillende solo's, een groepsvoorstelling en artistiek werk in de publieke ruimte. Hij is samen met Arne de Tremerie en Princess Isatu Hassan Bangura een van de jonge artiesten die bij NTGent de komende jaren alle kansen krijgt om zijn artistieke praktijk verder te ontwikkelen.

LOUISE BERGEZ studeerde drama aan het KASK Gent. Ze speelde in verschillende theaterproducties, o.a. bij Hannah De Meyer (*Überdramatik*), Jesse Vandamme (*Überdramatik*, *Giants*, *Solopsists*), Michiel Vandeveld/fABULEUS, *Camping Sunset* (*Zomergasten*, *Ten Oorlog*), en bij Lisaboa Houbrechts (Toneelhuis), en *Het Uur van de Waarheid* (Luk Perceval en NTGent). Voor haar vertolking in *Bruegel* van Lisaboa Houbrechts werd ze genomineerd voor de acteursgilde theaterprijzen (2020) in de categorie 'meest gewaardeerde prestatie vrouw'. Bergez maakt ook deel uit van het bejubelde collectief *Camping Sunset* en van collectief *Werktoneel*.

Naast de scène is Bergez actief in film en tv. Ze was te zien in de film *Yummy*, de jongerenreeks *WTFock*, in *TikTak*, en in de bekroonde serie *De Kraak* (Frank Van Mechelen en Joost Wynants). In het voorjaar van 2022 schitterde ze in de tv-reeks *Twee Zomers* van Tom Lenaerts en Paul Baeten op Één. **Over Bergez schreef Focus Knack: "Sinds de Eén-reeks Twee Zomers weet iedereen wat de theaterwereld al langer in de smiezen had. Louise Bergez is een natuurkracht."**

LUCAS VAN DER VEGT (°1992) is een Nederlandse theatermaker, acteur en muzikant. Hij studeerde Drama aan het KASK, waar hij in 2021 afstudeerde. Daarvoor voltooide hij de opleiding klassiek piano aan het Conservatorium van Amsterdam.

Hij speelde in voorstellingen van Theater Artemis, Theater Antigone/Action Zoo Humain (*Métisse*, regie Tom Dupont, 2020) en BOG. In seizoen 21-22 maakte hij met regisseur Jesse Vandamme en medespelers Joeri Happel en Louise Bergez onder de vleugels van NTGent de voorstelling *Solipists*. Met Jesse Vandamme werkte hij al vaker samen, sinds 2021 als lid van collectief Werktoneel, bij de voorstellingen *7 solo's* en *GIANTS*, die in de zomer van 2021 op Theater Aan Zee speelde.

"Ik vind spelen iets magisch dat ontzettend moeilijk is, tot het ineens vanzelf gaat. Dan hoef je niks meer te doen, nergens meer over te zwoegen, geen strategieën meer uit te stippelen, je hoeft alleen nog te stromen, of je te laten stromen. Dit is wat spelen zo frustrerend en prachtig tegelijk maakt. Als mens ben ik ofwel grapjes aan het maken, ofwel mij zorgen aan het maken. Als muzikant kun je misschien iets met je zorgen - pianospelen is wel iets heel zorgvuldigs - maar als speler moet je onbezorgd zijn."

LUCIE PLASSCHAERT (°1998) studeerde drama aan KASK/ School of Arts, waar ze afstudeerde in 2021. Ze speelde in verschillende producties bij Studio Orka waaronder *Lava* en *Warmoes*, en bij Compagnie Cecilia in *Een lola*. Ze is lid van Camping Sunset en speelde in de voorstellingen *Zomergasten* en *Ten Oorlog*.

Plasschaert maakte in 2022 deel uit van de cast van *Madrigals*, een creatie van Benjamin Abel Meirhaeghe. Tevens speelde ze in de familievoorstelling *Nachtdieren* van Atelier-GLIP. **Plasschaert is ook te zien in *Vijand van het Volk*, de nieuwste creatie van collectief Olympique Dramatique bij Toneelhuis (Antwerpen).**

JOERI HAPPEL (°1991) is een Nederlandse theatermaker en acteur. Hij behaalde de Master Spel aan het KASK in 2021 en maakt deel uit van het collectief Camping Sunset en van collectief Zuidpark. Joeri speelde eerder bij Compagnie de Koe en bij Toneelhuis. In 2022 speelt hij bij Het Zuidelijk Toneel de voorstelling *De Koning eet*. Joeri is een van de spelers van collectief Werktoneel (*Scènes*, *Giants* en *Solipsists*). **In 2023 is Joeri te zien bij Olympique Dramatique in *Vijand van het Volk* en met Zuidpark maakt hij in de zomer *The Faust and the Furious*.**

Happel heeft een voorliefde voor experimenten en co-creatie. Bij Victoria Deluxe werkt hij met de groep Lof der zotheid aan een meerjarig project over psychische kwetsbaarheid en performance. Voorstellingen van Camping Sunset worden samen met het publiek gecreëerd, zonder regisseur: toeschouwers zien het stuk ontstaan en doorheen de tijd evolueren. Het interdisciplinaire en artistieke Collectief Zuidpark viel op door aan het begin van de lockdown in 2020 het concept Quarantaine TV te lanceren.

"Wat mij karakteriseert als maker, is dat ik in de war ben. Ik heb een bipolaire stoornis, waardoor het voelt alsof ik ronddobber als een verdwaald bootje. Ik wil die verwarring op scène brengen, om de toeschouwer te ontwrichten."

WERKTONEEL INTERVIEWT WERKTONEEL

Laat de leden van collectief Werktoneel vragen stellen aan elkaar, en het gaat al snel over de toekomst van onze planeet. Maar minstens even vaak passeert de gedeelde ambitie om diep te graven, én de liefde voor elkaar als mens en theatermaker. “Er zit een enorme vreugde in de verbinding die we onderling voelen.”

Wat is de fijnste ontdekking die jullie al deden tijdens het werken met elkaar?

Lucie: "Vroeger – toen ik pas begon met acteren – dacht ik dat ik altijd degene zou zijn die dingen moest aannemen, van een regisseur bijvoorbeeld. Maar dat is niet zo bij Werktoneel. We werken met een regisseur maar het begint allemaal uit een gesprek, en daar zit een grote schoonheid in."

Lucas: "Met elkaar praten. Dat is onze kracht, denk ik."

Louise: "Er zijn tijdens een werkproces zot intieme momenten. Ik vind die magisch. Het gevoel dat je zó verbonden kan zijn met iemand... dat geeft je een bestaanszin. Een grote vreugde. Hoe jij kan connecteren met je spelers, Jesse, dat is je grote kracht als regisseur."

Lucie: "Je zoekt ook telkens naar andere manieren van spelen. Je gaat voorbij het evidente, zodat er voor ons keer op keer nieuwe werelden opengaan."

Jesse: "Voor mij is het belangrijk dat de voorstelling het resultaat is van de ontmoeting tussen wat ik heb voorbereid en wat dat met jullie verbeelding doet. Zo krijg je persoonlijkheid en noodzaak in het spel."

Wat heeft ervoor gezorgd dat jullie hier nu samen zitten als collectief?

Jesse: "Er is al van tijdens onze opleiding aan het KASK in Gent een wederzijdse aantrekking. Van alle mensen met wie ik al heb gewerkt, ken ik bijna niemand die zo ambitieus is. We willen allemaal ver gaan om iets uit te spitten. Ik hou er ook van om met dezelfde mensen te blijven werken. Het is een begrenzing maar dat is net verdiepend."

Lucie: "Het is ook iets bodemloos, vind ik, tussen ons. We leren elkaar steeds beter kennen, maar ik heb niet het gevoel dat het al op is. We blijven elkaar boeien."

Wat voor vraag zouden jullie graag gesteld krijgen in een interview?

Joeri: "Ik zou in een interview iets moois over mijn familie willen vertellen. Over de woongemeenschap waar ik vandaan kom. Het is wellicht geen toeval dat ik als acteur in een collectief ben beland. Ik kan niet werken in mijn eentje. Dan begin ik snel aan mezelf te twijfelen en blijf ik geregeld liever in mijn bed liggen. Soms denk ik dat ik pas besta ten opzichte van andere mensen."

Jesse: "Ik herken dat."

Louise: "Lucas, welke vraag zou jij graag krijgen in een interview?"

Lucas: "Het lijkt mij leuk als je eens de tijd krijgt om te mijmeren over hoe het allemaal gelopen is in je leven. En dat er dan iemand heel geïnteresseerd luistert en overal meer achter zoekt."

Joeri: "Jij was toch een verdienstelijk pianist vooraleer je besloot om toneel te studeren? Hoe kwam dat dan?"

Lucas: "Exact dat soort vragen, Joeri! Het leek me vooral leuker om toneel te spelen dan piano."

Lucie: "En is het ook zo?"

Lucas: "Jawel. Het is meer fun. Pianospelen is heel ernstig."

Joeri: "Is iets doen omdat het fun is legitiem genoeg, vraag ik me dan af. Ik vind alleszins van wel."

Hoe ziet jullie droomhuis eruit?

Jesse: "Ik woon nu met mijn lief op een plek die eigenlijk één grote kamer is, midden in de stad. Je hoort de hele tijd mensen 's nachts. En taxi's die voorbijrazen. Soms dromen we van een klein huisje, ver weg van alles. Weggevlucht. Al zouden we daar misschien tegelijk gek worden."

Joeri: "Het lijkt me een droom die wel erg door angst is ingegeven."

Jesse: "Ik vind het soms moeilijk om níét angstig te zijn. Ik hoorde onlangs dat we nog zes, zeven jaar tijd hebben om ons energiegebruik radicaal om te gooien. Zo niet belanden we onherroepelijk in een wereld gedomineerd door extreem weer en natuurrampen."

"Het idee dat de wereld naar de zak gaat, is voor mij nauw verwant met onze eigen sterfelijkheid. Al wil ik geen voorstellingen maken die alleen maar angstig zijn. Het moet ook grappig zijn. En moedig. Je kan angst en paniek ook op scène brengen met veel kracht, humor, en schoonheid."

Lucie: "Wat is er dan nog belangrijk, vraag ik me af, als we in zo'n extreme situatie zijn beland?"

Joeri: "Ik zag onlangs een video van een oudere Oekraïense vrouw die sprak vanuit een schuilkamer. Ze zei heel kordaat: We komen er wel doorheen. Voor een pak mensen in grote delen van de wereld maakt het op dit moment geen reet uit dat ook die klimaatcrisis er nog aankomt. Omdat ze nu al zo erg in de shit zitten. Die chaos waar we nu zo voor vrezen, is er al veel langer. Alleen hebben wij dat in onze westerse bubbel nog niet door."

Wat betekent vrijheid op het podium voor jullie?

Louise: "Ken je de allereerste pornofilm ooit?"

Joeri: "Deep Throat!"

Lucie: "Dat ging snel, Joeri."

Louise: "In die film is er een moment waarop de hoofdrolspeelster klaarkomt. Er weerklinken klokken, je hoort watervallen stromen, er is vuurwerk. Dat is voor mij vrij spelen. Dat je tegelijk een waterval én vuurwerk én luidende klokken bent."

Lucie: "Het heeft te maken met het loslaten van je zelfbewustzijn. Dat tegelijk al je sensoren helemaal openstaan. Dat je energie en je focus op anderen gericht is, en op de sfeer in de ruimte, in plaats van op jezelf. Dat je durft te vertrouwen op het materiaal."

Wat voor voorstelling denken jullie dat Gruis / Aan de twijfel wordt?

Lucas: "Ik hoop vooral dat het een voorstelling in majeure wordt. Vrolijk, maar niet uitsluitend. Ook met een soort weemoed. Schubert bijvoorbeeld vond dat majeure nog verdrietiger was dan mineur. Het deed hem aan de dood denken."

Joeri: "Virginia Woolf schreef een essay *On being ill* na de Spaanse griep. Ze schreef dat poëzie niet te inhoudelijk moest zijn maar wel snel moest binnenkomen. Als je ziek bent, dan wil je geen eindeloze uiteenzettingen. Je wil dat het to the point gaat en dat het je treft. Daar hebben we na corona grote nood aan."